

Warszawa, dn. 13 stycznia 2022 r.

FRPL/204/2022/MG

Sz. P.
Minister Zdrowia
Adam Niedzielski
ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

Działając w imieniu Fundacji Rodzić po Ludzku, **zwracam się do Pana o podjęcie działań mających na celu zagwarantowanie możliwości korzystania przez kobiety z prawa do obecności osoby bliskiej przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych (w trakcie porodu) poprzez przekazanie stanowiska Ministerstwa Zdrowia w sprawie wskazanych poniżej naruszeń wszystkim ordynatorom oddziałów ginekologiczno-położniczych za pośrednictwem Konsultantów Wojewódzkich w dziedzinie położnictwa i ginekologii.**

Z uwagi na niepokojące informacje docierające do Fundacji bezpośrednio od samych kobiet, jak również od personelu medycznego z oddziałów szpitalnych w całym kraju, a dotyczących:

- I. zagwarantowania możliwości korzystania przez kobiety z prawa do **obecności osoby bliskiej przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych** od samego początku rozpoczęcia akcji porodowej, a **nie momentu osiągnięcia konkretnego „rozwarcia”**;
- II. obowiązku **wykazania negatywnego wyniku testu PCR** w kierunku COVID-19 lub testu antygenowego w kierunku zakażenia SARS-CoV-2 przez osoby bliskie chcące uczestniczyć w porodach wykonanego **na koszt własny tych osób**;
- III. obowiązku wykazania **przez osoby bliskie wskazane przez rodziców mające być obecne przy udzielaniu świadczenia zdrowotnego Unijnego Certyfikatu Covid**, jako warunku uczestnictwa w porodzie w charakterze osoby bliskiej wybranej przez rodziczkę;
- IV. **prawa do swobodnego wyboru przez kobietę osoby bliskiej obecnej przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych**, bez wskazywania ojca dziecka, jako jedynej możliwej osoby do wskazania przez rodziczkę;
- V. **warunku mieszkania przez osobę bliską wraz z rodziczką, co najmniej przez 14 dni przed porodem**;
- VI. **nakładania na osobę bliską obowiązku posiadania na jej własny koszt środków ochronnych.**

zwracam się o podjęcie, wyżej wskazanych, niezwłocznie działań przez Ministerstwo Zdrowia.

Ad. I – obecność osoby bliskiej na sali porodowej od samego początku rozpoczęcia akcji porodowej, a nie momentu osiągnięcia konkretnego rozwarcia

Coraz częściej Fundacja otrzymuje informacje, iż osoba towarzysząca jest wpuszczana na salę porodową od momentu rozpoczęcia aktywnej fazy porodu, czyli najczęściej 4/5 cm rozwarcia. Zdarzają się także niestety i takie przypadki, iż towarzyszenie rodzącej przez osobę bliską jest możliwe dopiero w II okresie porodu. Kobiety przekazują informacje o odczuwaniu bardzo dużego stresu z tym związanego, że osoba towarzysząca czeka pod szpitalem, gdy rodząca musi w samotności osiągnąć przyjęty przez personel medyczny centymetr rozwarcia. Art. 21 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz.U. 2009 nr 52 poz. 417, z późn. zm., dalej „Ustawa”) nie wprowadza żadnych uwarunkowań czasowych, a ograniczenie prawa do obecności osoby bliskiej od wyznaczonego centymetra rozwarcia stanowi w opinii Fundacji naruszenie praw pacjentek.

W związku z powyższym, zwracam się do Pana z wnioskiem o podjęcie niezwłocznych działań mających na celu zagwarantowanie możliwości korzystania przez rodziców z prawa do obecności osoby bliskiej przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych od momentu początku rozpoczęcia porodu.

Ad. II i Ad. III – wykazanie się Unijnym Certyfikatem Covid, negatywnym wynikiem testu PCR w kierunku COVID-19 lub testu antygenowego w kierunku zakażenia SARS-CoV-2 wykonanych na koszt własny osób bliskich

Niektórzy kierownicy placówek leczniczych wskazując na obowiązek zapewnienia odpowiednich warunków sanitarnych o podwyższonym rygorze z uwagi na pandemię COVID-19, w ramach obowiązujących w szpitalach regulaminach porodów rodzinnych wprowadzają, jako obowiązkowy warunek przeprowadzenia przez osobę towarzyszącą na jej własny koszt testu PCR w kierunku COVID-19 lub testu antygenowego w kierunku zakażenia SARS-CoV-2, ważnych w zależności od szpitala do 48h lub 72h od momentu pobrania wymazu. Powyższe oznacza niestety, iż porody rodzinne stają się bardziej przywilejem dla osób zamożnych, a nie faktycznym otwarciem szpitali na umożliwienie wszystkim osobom towarzyszącym wspierania kobiet w czasie porodu.

Zalecenia konsultantów krajowych w dziedzinie położnictwa i ginekologii oraz w dziedzinie perinatologii w sprawie możliwości odbywania porodów rodzinnych w warunkach stanu epidemii COVID-19 w Polsce, opublikowane w dniu 16 września 2021 r., w jasny sposób wskazują, iż warunkiem dopuszczenia osoby towarzyszącej do porodu nie jest bycie zaszczepionym czy ozdrowieńcem, jak również nie jest nim wykonywanie testów, a jedynie wypełnienie ankiety epidemiologicznej.

Powyższe stanowisko stanowi kontynuację podjętej decyzji przez Ministerstwo Zdrowia w zakresie porodów rodzinnych i nie zmieniło się od połowy zeszłego roku, a mianowicie, jak czytamy w piśmie sygnowanym przez Sekretarza Stanu Pana Waldemara Krasko do Rzecznika Praw Obywatelskich „W powyższych zaleceniach zrezygnowano z obligatoryjnego wymogu okazywania przez osoby towarzyszące przy porodzie aktualnego wyniku testu w kierunku COVID-19 oraz uaktualniono

ankietę epidemiologiczną, od której wyników zależy, czy osoba towarzysząca rodzącej, będzie mogła zostać w oddziale położniczym na czas jej porodu.” W powyższej sprawie wypowiedział się także NFZ wskazując, iż „Narodowy Fundusz Zdrowia uznaje za nieuzasadnione żądanie świadczeniodawców wykonania testu PCR w kierunku COVID-19 przez osoby towarzyszące.” (źródło: <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/mz-rpo-test-na-covid-nie-jest-warunkiem-udzialu-w-porodzie-rodzinnym>).

Rzecznik Praw Pacjenta także zajął stanowisko w sprawie podejmując interwencje w szpitalach, które wprowadziły odgórny nakaz posiadania wyników testów w kierunku obecności wirusa SARS CoV-2 przez osoby towarzyszące przy porodzie rodzinnym wprost wskazując, że stanowi to praktykę naruszającą zbiorowe prawa pacjentów poprzez ograniczenie prawa rodzących pacjentek do obecności osoby bliskiej przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych.

Mimo wyżej wskazanych stanowisk, wciąż w wielu szpitalach wymagane jest przedstawienie negatywnego wyniku testu PCR w kierunku COVID-19 lub testu antygenowego w kierunku zakażenia SARS-CoV-2.

Ad. IV – ograniczenie grona osób bliskich do ojca dziecka, jako jedynej możliwej osoby do wskazania przez rodzącą

Definicja osoby bliskiej została zawarta w Ustawie i obejmuje „*matzonka, krewnego do drugiego stopnia lub powinowatego do drugiego stopnia w linii prostej, przedstawiciela ustawowego, osobę pozostającą we wspólnym pożyciu lub osobę wskazaną przez pacjenta*”. Wprowadzane przez szpitale ograniczenia poprzez wskazanie, iż osobą bliską winien być ojciec dziecka, a w drugiej kolejności w przydatkach szczególnych ewentualnie inna bliska osoba, stanowi ograniczenie prawa do wyboru osoby bliskiej przy udzielaniu świadczenia zagwarantowanego przez Ustawę. Należy brać bowiem pod uwagę, iż ojciec dziecka z różnych względów może nie chcieć uczestniczyć lub może nie być w stanie uczestniczyć w porodzie. Dodatkowo ze względów życiowych ojciec dziecka może nie być faktycznie osobą bliską dla kobiety. Piętnowanie obowiązku wyboru ojca dziecka może wpływać na stan emocjonalny kobiety, gdy brak jest współpracy z jego strony lub nie jest on obecny w życiu kobiety oraz stanowić może także obciążenie dla samego ojca dziecka, który może nie czuć się na siłach, aby brać udział w narodzinach swojego dziecka. Decyzja kobiety do wyboru osoby bliskiej winna być w pełni swobodna i nie nakierunkowana na konkretne osoby. Tylko taki wybór daje gwarancje, iż kobieta będzie miała w wybranej przez siebie osobie bliskiej prawdziwe wsparcie, jakiego może potrzebować, a osoba towarzysząca podejmie świadomą decyzję w zakresie uczestniczenia w czasie porodu i bycia osobą wspierającą, a nie samą potrzebującą wsparcia tylko przez to, że kobieta nie miała swobodnego prawa do wybrania kogoś innego.

Ad. V - warunek mieszkania przez osobę bliską wraz z rodzącą przez co najmniej 14 dni przed porodem

Część szpitali wprowadza dodatkowy warunek wspólnego zamieszkiwania przed porodem. Spełnienie tego obowiązku powiązane jest ściśle z prawem do swobodnego wyboru osoby bliskiej przez kobietę (pkt IV niniejszego pisma). Nie z każdą bowiem osobą bliską kobieta ma obowiązek mieszkania, czasem może stać się to niemożliwe ze względów organizacyjnych czy innych kwestii życiowych. Wprowadzanie uwarunkowania zamieszkiwania razem bezpośrednio przed porodem

wpływa bardzo zawężająco na prawo kobiety do wyboru osoby bliskiej przy udzielaniu świadczeń, a z drugiej strony nie daje przynosi korzyści w postaci nie zakażenia COVID-19, gdyż osoby te prowadząc normalny tryb życia opuszczają miejsce zamieszkania w celu realizacji różnych potrzeb życiowych. Dodatkowo warto wziąć pod uwagę także grupę rodzających, które są samotnymi matkami i przeanalizowania, jak wymóg taki wpływa na ich prawo do wyboru osoby bliskiej.

Ad. VI- obowiązek posiadania środków ochronnych i pokrycia ich zakupu z środków własnych

Mimo zapisów zarządzenia Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia nr 104/2020/DSOZ, wydanego w dniu 8 lipca 2020 r., zmieniającego zarządzenie w sprawie zasad sprawozdawania oraz warunków rozliczania świadczeń opieki zdrowotnej związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, zgodnie z którym przekazane zostały przez NFZ dodatkowe środki finansowe na udzielanie świadczeń w podwyższonym reżimie sanitarnym, niektóre szpitale kosztami środków ochronnych wciąż obciążają osobę bliską. Jak zostało wskazane przez Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia „środki te powinny być wykorzystane na zorganizowanie i zapewnienie pacjentom świadczeń medycznych w bezpiecznych warunkach, m.in. na środki ochrony osobistej dla osoby towarzyszącej podczas porodu. Szacowany wzrost wyceny grup dedykowanych porodom wyniesie ok. 100 zł.” Intencją Fundacji, tak jak w przypadku pkt II niniejszego pisma, jest aby środki ochronne były gwarantowane przez szpitale, a co z tym związane osoby bliskie towarzyszące w trakcie porodu, były zwolnione z jakichkolwiek obciążeń finansowych związanych z organizacją środków ochronnych wymaganych przez szpitale w trakcie porodu rodzinnego.

W związku z powyższym liczę na podjęcie przez Pana niezwłocznych działań mających na celu zagwarantowanie możliwości korzystania przez kobiety z prawa do obecności osoby bliskiej przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych. Proszę o przesłanie stanowiska w sprawie na adres: fundacja@rodzicpoludzkupl.

2 pasztecian

PREZES
FUNDACJI RODZIC POLUDZKU
Joanna Pietrusiewicz

Do wiadomości:

- Rzecznik Praw Pacjenta
- Rzecznik Praw Obywatelskich